

Briselē, 2024. gada 5. februārī
(OR. en)

5490/24

JAI 71
FRONT 32
MIGR 13
IXIM 35
SCH-EVAL 23
FREMP 57
COMIX 54

PAVADVĒSTULE

Sūtītājs:	Eiropas Komisijas ģenerālsekretāre, parakstījusi direktore <i>Martine DEPREZ</i>
Saņemšanas datums:	2024. gada 2. februāris
Saņēmējs:	Eiropas Savienības Padomes ģenerālsekretāre <i>Thérèse BLANCHET</i>
K-jas dok. Nr.:	COM(2024) 75 final
Temats:	KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI, kas attiecas uz Regulas (ES) 2019/1896 par Eiropas Robežu un krasta apsardzi izvērtējumu un ietver pārskatu par pastāvīgo korpusu

Pielikumā ir pievienots dokuments COM(2024) 75 *final*.

Pielikumā: COM(2024) 75 *final*

Briselē, 2.2.2024.
COM(2024) 75 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI,
kas attiecas uz Regulas (ES) 2019/1896 par Eiropas Robežu un krasta apsardzi
izvērtējumu un ietver pārskatu par pastāvīgo korpusu

{SWD(2024) 75 final}

1. Ievads

Kā uzsvērts Komisijas 2021. gada Šengenas stratēģijā¹, zonai bez iekšējās robežkontroles ir nepieciešams visaptverošs Eiropas Savienības (ES) noteikumu kopums, kas nodrošina kopīgu un ļoti efektīvu mūsu kopīgo ārējo robežu pārvaldību. Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūras (*Frontex*) uzdevums ir atbalstīt dalībvalstis to centienos faktiski un efektīvi pārvaldīt ārējās robežas un stāties pretī apdraudējumiem un risināt migrācijas problēmas uz šīm robežām, šajās darbībās pilnībā ievērojot pamattiesības².

Eiropadome 2023. gada 26. un 27. oktobra sanāsmē aicināja ES iestādes un dalībvalstis īstenot saskaņotus centienus, lai mobilizētu visas attiecīgās politikas jomas valsts un ES līmenī nolūkā uzlabot iekšējo drošību, tostarp arī aizsargājot ārējās robežas, cīnoties pret kontrabandistiem un cieši sadarbojoties ar trešām valstīm³. Eiropas Robežu un krasta apsardzei, tostarp *Frontex*, ir jāuzņemas izšķirīga loma šajos centienos.

Pēdējos gados, lai stiprinātu savas ārējās robežas, ES ir pieņēmusi vairākus nozīmīgus lēmumus ar mērķi padarīt ES ārējo robežu pārvaldību par vienu no visefektīvākajām sistēmām pasaulē. Ir pastiprinātas nozīmīgo aģentūru, piemēram, *Frontex* un ES aģentūras lielapjoma IT sistēmu darbības pārvaldības jomā (*eu-LISA*), pilnvaras, 2022. gada oktobrī⁴ tika iedarbināts jauns Šengenas izvērtēšanas mehānisms, pie ārējām robežām tiek uzstādīta jauna IT infrastruktūra, un līdz 2030. gadam tiks digitalizēts vīzu process. Šajā kontekstā Eiropas Robežu un krasta apsardzes pastāvīgais korpuss, kas izveidots ar Regulu (ES) 2019/1896⁵ par Eiropas Robežu un krasta apsardzi (ERKA regula) un tiks pakāpeniski izveidots līdz 2027. gada beigām, ir īsts Eiropas integrācijas piemērs ārējo robežu pārvaldības jomā. Pirmo reizi ES ir pašai savs vienots dienests. Pastāvīgais korpuss, kurā ietilpst 10 000 *Frontex* un valstu darbinieku, varēs jebkurā laikā palīdzēt dalībvalstīm, kuras saskaras ar grūtībām uz kopīgajām ārējām robežām, un labāk veikt atgriešanu.

¹ COM(2021)277 final: Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei “Stratēģija pilnībā funkcionējošai un noturīgai Šengenas zonai”.

² 1. pants Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) 2019/1896 (2019. gada 13. novembris) par Eiropas Robežu un krasta apsardzi un ar ko atceļ Regulas (ES) Nr. 1052/2013 un (ES) 2016/1624 (OV L 295, 14.11.2019.).

³ EUCO 14/23, [20241027-european-council-conclusions.pdf](https://european-council-conclusions.pdf) ([europa.eu](https://european-council-conclusions.pdf)).

⁴ Padomes Regula (ES) 2022/922 (2022. gada 9. jūnijs) par tāda izvērtēšanas un uzraudzības mehānisma izveidi un darbību, kura mērķis ir pārbaudīt Šengenas *acquis* piemērošanu, un ar ko atceļ Regulu (ES) Nr. 1053/2012 (OV L 160, 15.6.2022.).

⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2019/1896 (2019. gada 13. novembris) par Eiropas Robežu un krasta apsardzi un ar ko atceļ Regulas (ES) Nr. 1052/2013 un (ES) 2016/1624 (OV L 295, 14.11.2019.).

Frontex un dalībvalstu iestādes, kas atbild par robežu pārvaldību, atgriešanu un reintegrāciju, sadarbojas Eiropas Robežu un krasta apsardzes sistēmā. Lai šī sadarbība būtu pēc iespējas lietderīga, ar ERKA regulu Aģentūrai un dalībvalstīm ir uzdots kopīgs pienākums faktiski īstenot Eiropas integrēto robežu pārvaldību. Īstenojot šos centienus, Komisija 2023. gada 14. martā publicēja paziņojumu, ar ko izveido daudzgadu stratēģisko politiku Eiropas integrētajai robežu pārvaldībai⁶. To papildināja *Frontex* savā tehniskajā un operacionālajā stratēģijā⁷, ko pieņēma 2023. gada 20. septembrī.

ERKA regulas 121. pantā noteikts, ka Komisijai līdz 2023. gada 5. decembrim un pēc tam reizi četros gados izvērtē minēto regulu. Izvērtēšanā jo īpaši būtu jāaplūko *Frontex* ietekme, lietderīgums un efektivitāte⁸. Komisijai ir jāziņo Eiropas Parlamentam, Padomei un *Frontex* valdei izvērtēšanas rezultāti.

Komisijai līdz 2023. gada 31. decembrim ir arī jāsagatavo pārskats par pastāvīgo korpusu⁹, tostarp par tā sastāvu, speciālajām zināšanām un profesionalitāti.

Komisija veica izvērtēšanu un sagatavoja pārskatu no 2022. gada maija līdz 2023. gada oktobrim. To pamatā bija plašas konsultācijas, kurās piedalījās dalībvalstu iestādes, Eiropas Parlaments, Padome, pati *Frontex* un attiecīgās ES aģentūras, tostarp Pamattiesību aģentūra¹⁰. Šo darbu atbalstīja arī ārējs pētījums¹¹.

Šajā ziņojumā ir izklāstīti secinājumi, ko Komisija ir izdarījusi, izvērtējot regulu un sagatavojot pārskatu par pastāvīgo korpusu, un abi šie pasākumi ir sīki aprakstīti ziņojumam pievienotajā Komisijas dienestu darba dokumentā. Tomēr, pat ņemot vērā to, ka regulas īstenošanu vēl nav paredzēts pabeigt, izvērtēšanā un pārskatā dažās jomās tika konstatēti būtiski kavējumi un trūkumi. Lai risinātu šo problēmu, ziņojumā

⁶ COM(2023) 146 *final*: Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei, ar ko izveido daudzgadu stratēģisko politiku Eiropas integrētajai robežu pārvaldībai.

⁷ *Management Board Decision 30/2023 of 20 September 2023 adopting the Technical and Operational Strategy for European integrated border management 2023-2027*.

⁸ 121. pantā ir noteikts, ka Komisija izvērtē: a) Aģentūras sasniegtos rezultātus, ņemot vērā tās mērķus, pilnvaras, resursus un uzdevumus; b) Aģentūras veikuma un darba prakses ietekmi, lietderīgumu un efektivitāti attiecībā pret tās mērķiem, pilnvarām un uzdevumiem; c) aģentūru sadarbību ES līmenī, tostarp to, kā īstenoja Eiropas sadarbība krasta apsardzes funkciju jomā; d) iespējamo vajadzību mainīt Aģentūras pilnvaras; e) jebkuru šādu izmaiņu finansiālo ietekmi; f) pastāvīgā korpusa darbību un g) pastāvīgā korpusa apmācības līmeni, speciālās zināšanas un profesionalitāti.

⁹ Pārskatā (regulas 59. pants) ir jāaplūko: a) pastāvīgā korpusa kopējais skaits un sastāvs; b) katras dalībvalsts ieguldījuma (iemaksu) apmērs pastāvīgajā korpusā; c) pastāvīgā korpusa speciālās zināšanas, profesionalitāte un tā saņemtā apmācība un d) nepieciešamība saglabāt ātrās reaģēšanas rezervi kā daļu no pastāvīgā korpusa.

¹⁰ FRA (2023) [*The European Border and Coast Guard and fundamental rights*](#)

¹¹ [Tiks atjaunināts pēc pētījuma publicēšanas.]

ir arī ierosināti pasākumi rīcības plāna veidā, kas veicami, lai pilnībā sasniegtu *Frontex* un Eiropas Robežu un krasta apsardzes mērķus.

2. Izvērtēšanas kopsavilkums

Lai gan ir bijušas tādas būtiskas problēmas kā Covid-19 pandēmija, migrācijas instrumentalizācija un Krievijas agresijas karš pret Ukrainu, izvērtējumā ir pozitīvi novērtēta ERKA regulas nozīme un ar to panāktā ES pievienotā vērtība un atzīts, ka regula joprojām ir pietiekams pamats pašreizējo un nākotnes problēmu risināšanai pie ES ārējām robežām.

Neatbilstīga migrācija joprojām ir nozīmīga problēma, uz kuru nepieciešama kopīga un koordinēta ES un tās dalībvalstu iekšējā un ārējā reakcija, kas īstenojama sadarbībā ar partnervalstīm. Saskaņā ar Šengenas Robežu kodeksa 6. apsvērumu “*Robežkontrolei būtu jāpalīdz apkarot nelikumīgu imigrāciju un cilvēku tirdzniecību un novērst draudus dalībvalstu iekšējai drošībai, valsts politikai, sabiedrības veselības aizsardzībai un starptautiskām attiecībām.*” ERKA regulas īstenošana ir palīdzējusi stiprināt ES ārējo robežu pārvaldību, pilnībā ievērojot pamattiesības, un uzlabot ES atgriešanas politikas efektivitāti. Tā ir arī ļāvusi pakāpeniski, bet sekmīgi sākt ERKA pastāvīgā korpusa darbību.

Kopš 2019. gada Aģentūra dažādās savu pilnvaru jomās ir pastiprinājusi operacionālu atbalstu dalībvalstīm, lielā mērā apmierinot to vajadzības. No 2020. līdz 2023. gadam veikto kopīgo operāciju skaits ir pastāvīgi palielinājies. 2023. gadā Aģentūra ir sākusi 24 kopīgas operācijas (salīdzinājumam — 2020. gadā 15 operācijas, 2021. gadā 19 operācijas un 2022. gadā 20 operācijas), un 2023. gada oktobra vidū bija izvietoti 2874 darbinieki (salīdzinājumam — 1122 darbinieki 2020. gadā). Izvērtēšanas periodā Aģentūra ir kļuvusi arvien proaktīvāka, ierosinādama operacionālu atbalstu dalībvalstīm, pamatojoties uz savu darbības prioritāšu analīzi.

Frontex arī turpināja palielināt atbalstu dalībvalstīm ar atgriešanu saistītās darbībās. Aģentūra 2022. gadā atbalstīja 24 868 trešo valstu valstspiederīgo faktisku atgriešanu, kas ir par 36 % vairāk nekā iepriekšējā gadā. Atbilstīgi pastiprinātajām pilnvarām atgriešanas jomā Aģentūra paralēli strādā pie tā, lai vēl vairāk palielinātu piespiedu atgriešanas pavadīšanas speciālistu un atbalsta darbinieku izvietojumu un pastiprinātu pasākumus kopīgo reintegrācijas pakalpojumu satvarā.

Pakāpeniski ir palielinājusies arī sadarbība ar partnervalstīm, kas ir svarīga *Frontex* pilnvaru daļa un atbilst tās starptautiskās sadarbības stratēģijai. *Frontex* 2022. gadā pastiprināja savu operacionālo iesaisti partnervalstīs, paplašinot savu operacionālo darbību norises vietu un stiprinot operacionālās spējas. 2023. gada oktobrī *Frontex* bija

izvietojusi gandrīz 600 darbinieku desmit kopīgās operācijās astoņās trešās valstīs¹². Pamatojoties uz Ziemeļmaķedonijas un Eiropas Savienības statusa nolīgumu, kas stājās spēkā 2023. gada aprīlī, 2023. gadā tika sākota viena jauna operācija, proti, kopīga operācija “Ziemeļmaķedonija”.

Turklāt Aģentūras riska analīze un neaizsargātības novērtējumi ir kļuvuši par vispāratzītiem instrumentiem, kas veicina situācijas apzināšanos, atbalstot atbilstošu operacionālu reakciju. Izvērtēšanas periodā Aģentūra izstrādāja visaptverošu metodiku un pastāvīgi uzlaboja savu riska analīzes produktu kvalitāti, kas arvien vairāk ir vērsti uz prognozēšanu un novēršanu, kā arī neaizsargātības novērtēšanu ar mērķi novērtēt un uzraudzīt dalībvalstu spējas pie ārējām robežām.

Lai gan periods, kas ERKA regulā noteikts *Frontex* pilnvaru pilnīgai īstenošanai, vēl nav beidzies un turpināsies līdz 2027. gadam, izvērtēšanā tika konstatētas vairākas problēmas, kas pašlaik mazina regulas lietderīgumu. Iespējams, ka konkrēti regulas noteikumi ir nodrošinājuši lielāku skaidrību (piemēram, par pamattiesībām), tomēr lielākā daļa konstatēto problēmu neizriet no pašas regulas, bet gan no organizatoriskām, tehniskām vai operacionālām nepilnībām, galvenokārt no kavēšanās tās īstenošanā (piemēram, pastāvīgajam korpusam nav skaidras komandstruktūras, ir zināmi trūkumi pastāvīgā korpusa specializācijā). Visbeidzot, vēl viens problēmu kopums, kas ietekmē faktisko īstenošanu, izriet no ierobežojumiem, piemēram, no tā, ka dažu dalībvalstu nacionālajos tiesību aktos nav atzītas pastāvīgajam korpusam piešķirtās izpildpilnvaras, vai no citu ES tiesību aktu (kas nav ERKA regula) noteikumiem, piemēram, attiecībā uz Aģentūras veikto personas datu apstrādi.

Būtiskākie konstatējumi galvenajās izvērtēšanas jomās

Frontex **pārvaldības struktūras** analīze liecina, ka pastāv skaidrs valdes un izpilddirektora uzdevumu sadalījums. Arī Aģentūras pārraudzības struktūra, kurā iesaistīts Eiropas Parlaments, Padome un Komisija, ir skaidra un lietderīga. Tomēr izvērtējumā konstatēts, ka *Frontex* iekšējā pārvaldība vēl nespēj pilnībā faktiski atbalstīt tās 2019. gadā piešķirto pilnvaru izpildi, jo atbildības jomas pārklājas un dažkārt ir pretrunīgas pieejas. Šis jautājums būtu jārisina, īstenojot jauno organizatorisko struktūru, ko valde pieņēma¹³ 2023. gada novembrī. Vēl viens konstatējums ir tāds, ka par atgriešanu atbildīgās iestādes vēl nav pietiekami

¹² Albānijā, Bosnijā un Hercegovinā, Gruzijā, Kosovā*, Melnkalnē, Moldovā, Serbijā un Ziemeļmaķedonijā. * Šis nosaukums neskar nostājas par statusu un atbilst ANO DP Rezolūcijai 1244/1999 un Starptautiskās Tiesas atzinumam par Kosovas neatkarības deklarāciju.

¹³ *Management Board Decision 45/2023 of 22 November 2023 on the new organisational structure of the Agency.*

pārstāvētas valdē. Pašlaik dalībvalstis valdē joprojām pārstāv galvenokārt to valsts robežu pārvaldības iestādes, kuras bieži vien nav atbildīgas par atgriešanu.

Aplūkojot *Frontex* darbības, redzams, ka par darbībām, kas rada vislielāko pievienoto vērtību ES līmenī, tiek uzskatītas **situācijas apzināšanās un riska analīze**. *Frontex* izstrādā vairākus riska analīzes produktus, kas kalpo plašam ieinteresēto personu lokam saskaņā ar ERKA regulā noteiktajiem mērķiem un nodrošina plašu tematisku un ģeogrāfisku aptveri. Šos riska analīzes produktus dalībvalstis izmanto savai valsts līmeņa analīzei un zināmā mērā savā operacionālajā plānošanā. Vienlaikus tie ir izmantojami arī attiecīgos ES mehānismos un ir būtisks informācijas avots *Frontex* operacionālajām darbībām.

Liela loma Aģentūras virzībā uz pilnībā atjauninātas, uzticamas un izmantojamas informācijas sniegšanu visu diennakti (gandrīz) reāllaika situācijā un krīzes uzraudzības pārraudzībā, ir bijusi **EUROSUR** — integrētajai informācijas apmaiņas un operacionālās sadarbības sistēmai Eiropas Robežu un krasta apsardzē. Tā ir palīdzējusi izveidot Eiropas situācijas attēlu, nodrošinot vienotu informācijas apmaiņas sistēmu, uzlabojot situācijas apzināšanos un palielinot reaģēšanas spējas. Pēdējos gados ir ievērojami palielinājies datu apmaiņas apjoms, kvalitāte, plūsma un ātrums. Tomēr **EUROSUR** joprojām nespēj nodrošināt pilnīgu un pilnībā atjauninātu situācijas apzināšanos pie ES ārējām robežām. Galvenokārt tas ir saistīts ar īstenošanas problēmām, piemēram, ne visas dalībvalstis vienādi pilnīgi un regulāri ziņo par notikumiem pie robežām.

Pamattiesību ievērošana ir Eiropas integrētās robežu pārvaldības neatņemama sastāvdaļa. Izvērtēšanā konstatēts, ka Aģentūras atbilstība ES un starptautiskajiem tiesību aktiem, jo īpaši *Frontex* piemērotajam **pamattiesību regulējumam**, faktiski palīdz novērst pamattiesību pārkāpumus saistībā ar atbalsta sniegšanu dalībvalstīm un trešām valstīm. Kopš 2021. gada ar stingru valdes atbalstu *Frontex* ir aktīvi un faktiski izstrādājusi savus iekšējos noteikumus, praksi un apmācību pastāvīgajā korpusā, lai visās savās darbībās uzlabotu pamattiesību ievērošanu, aizsardzību un veicināšanu visās tā darbībās. Tomēr izvērtēšanā ir vērsta uzmanība uz jautājumu par to, cik lielā mērā *Frontex* var būt atbildīga par dalībvalstu rīcību un kā Aģentūras rīcība varētu faktiski palīdzēt nodrošināt, lai uzņēmējas dalībvalstis kopīgās darbībās, piemēram, kopīgās operācijā, ievērotu pamattiesības. Šajā gadījumā Aģentūras sistēmā ir iekļauta iespēja izmantot ERKA regulas 46. pantu, kas ļauj apturēt vai izbeigt operacionālās darbības dalībvalstī. Lai gan 46. pants ir būtisks Aģentūrai pieejams instruments, tas būtu jāizmanto tikai kā galējais līdzeklis, jo izvērtējums liecina, ka *Frontex* klātbūtne var pozitīvi veicināt, ka kopumā tiek labāk ievērotas pamattiesības. Tāpēc izvērtējumā secināts, ka šajā posmā nav vajadzības grozīt 46. pantu.

Ir konstatēts, ka *Frontex* **operacionālām darbībām**, kas atbalsta ES politikas prioritāšu īstenošanu, ir skaidra pievienotā vērtība dalībvalstīm. *Frontex* sniedz plašu tehnisko un operacionālo palīdzību dalībvalstīm, īstenojot kopīgas operācijas un ātrās reaģēšanas pasākumus pie robežām, tostarp sniedzot tehnisko un operacionālo palīdzību meklēšanas un glābšanas operāciju atbalstam. Aģentūras sniegtā operatīvā atbalsta lietderīgumu dažkārt zināmā mērā mazina tas, cik lielā mērā pastāvīgajam korpusam patlaban ir pieejams specializēts un konkrētu veidu aprīkojums, ko prasa dalībvalstis. Aģentūras darba lietderīgumu palielinās arī pastāvīgā korpusa jaunā komandstruktūra, kas pašlaik tiek izstrādāta. Kopumā redzams, ka *Frontex* operacionālais atbalsts ir veicinājis Eiropas Robežu un krasta apsardzes mērķu sasniegšanu; tomēr, lai palielinātu izvietojuma lietderīgumu, būtu ieteicams uzlabot *Frontex* un valsts iestāžu sadarbību.

Frontex **sadarbību ar citām ES aģentūrām**, piemēram, Eiropolu, **un ar trešām valstīm** zināmā mērā traucē faktiskai informācijas apmaiņai nepieciešas atbilstošas personas datu aizsardzības sistēmas īstenošanas kavēšanās. Nepieciešamos datu aizsardzības noteikumus *Frontex* valde pieņēma 2024. gada sākumā. Attiecībā uz trešām valstīm pašlaik tiek pārskatīti personas datu aizsardzības noteikumi, kas iekļauti trešām valstīm izveidotajā darba vienošanās paraugā, ko Komisija pieņēma 2021. gada decembrī.

Aģentūrai *Frontex* ir bijusi aktīva un pozitīva loma Eiropas sadarbībā krasta apsardzes funkciju jomā, konkrēti tā izpaudusies aģentūru sadarbībā ar Eiropas Zivsaimniecības kontroles aģentūru un Eiropas Jūras drošības aģentūru trīspusējas darba vienošanās ietvaros.

Sevišķi ir jāpastiprina *Frontex* un Eiropola sadarbība, lai uzlabotu cīņu pret migrantu kontrabandu un cilvēku tirdzniecību un sasniegtu mērķus, kas izvirzīti Komisijas nesen iesniegtajos priekšlikumos modernizēt tiesisko regulējumu migrantu kontrabandas apkarošanai¹⁴. Kad abas aģentūras būs noslēgušas darba vienošanos, par kuru šobrīd notiek sarunas, cita starpā tiks atvieglota datu nosūtīšana šajā nolūkā.

Papildus ārējo robežu pārvaldībai ERKA regulā aģentūrai *Frontex* ir skaidri uzdots sniegt tehnisku un operatīvu palīdzību **atgriešanas** pasākumu īstenošanā. Izvērtējumā secināts, ka *Frontex* ir faktiski atbalstījusi dalībvalstis visos atgriešanas procesa aspektos, jo īpaši organizējot kopīgas atgriešanas operācijas un citu ar atgriešanu saistītu atbalstu, tostarp reintegrācijas jomā. Tomēr novērtējumā konstatēts, ka ir

¹⁴ Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par to, lai novērstu un apkarotu neatļautas ieceļošanas, tranzīta un uzturēšanās Savienībā atbalstīšanu (COM/2023/755 final) un Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par policijas sadarbības uzlabošanu saistībā ar migrantu kontrabandas un cilvēku tirdzniecības novēršanu, atklāšanu un izmeklēšanu (COM/2023/754 final).

iespējams uzlabot Aģentūras, par atgriešanu atbildīgo valsts iestāžu un Eiropas Komisija sadarbību.

3. Pārskata par pastāvīgo korpusu kopsavilkums

Viens no būtiskākajiem jauninājumiem ERKA regulā ir pirmā vienotā ES dienesta, proti, Eiropas Robežu un krasta apsardzes pastāvīgā korpusa, izveide. Pastāvīgais korpus ir unikāls *Frontex* rīcībā esošs instruments, ar kuru var atbalstīt dalībvalstu centienus uz vietas aizsargāt ārējās robežas, apkarot pārrobežu noziedzību (tostarp migrantu kontrabandu, cilvēku tirdzniecību, terorismu un hibrīddraudus) un ievērojami paātrināt neatbilstīgu migrantu faktisku un ilgtspējīgu atgriešanu.

Saskaņā ar regulu pastāvīgā korpusa izveidei un izvietojumam jānotiek pakāpeniski. Tas veicina kopīgu Eiropas robežu un krasta apsardzes kultūru, sekmē pamattiesību ievērošanu un veicina visaugstākos standartus Šengenas *acquis* un labas prakses īstenošanā.

Pastāvīgais korpus joprojām tiek veidots, un tā mērķis ir kļūt par vēl uzticamāku un pastāvīgāku atbalstu dalībvalstīm.

Pārskatā secināts, ka mainīgās migrācijas tendences prasa, lai dalībvalstīm tiktu sniegts elastīgs un drīzs atbalsts, novēršot trūkumus un palīdzot risināt neparedzētas situācijas. Šajā kontekstā arī nesenais neatbilstīgās migrācijas pieaugums izgaismo nepieciešamību reālāk apkarot cilvēku kontrabandu un tirdzniecību. Turklāt, kā liecina nesenie uzbrukumi Eiropā, samilst drošības problēmas, sākot no terorisma un beidzot ar hibrīddraudiem. Ir ziņots arī par migrācijas instrumentalizācijas epizodēm, kad tiek mēģināts destabilizēt ES un tās dalībvalstis. Tajā pašā laikā joprojām stabili pieaug atļauto ārējo robežu šķērsošanas gadījumu skaits, un tas akcentē nepieciešamību pašreizējās globalizācijas apstākļos nodrošināt, lai netiktu traucēta godprātīga ceļošana darījumu, tūrisma un starptautiskās sadarbības nolūkiem. Tāpēc Aģentūrai ir jābūt tālredzīgākai un labāk jāprognozē jaunas tendences. Savukārt dalībvalstīm ir pienācīgi jāreaģē uz Aģentūras aicinājumiem izvietot darbiniekus. Tas nozīmē arī to, ka pastāvīgā korpusa darbinieku konkrētajai specializācijai, kas nosaka viņu operacionālo lomu, ir jābūt pielāgojamai mainīgajai situācijai.

Pastāvīgā korpusa kopējais skaits un sastāvs

Lai gan pastāvīgā korpusa izveide vēl ir tikai sākumposmā, tas jau ir pierādījis savu pievienoto vērtību, un dalībvalstis novērtē tā operacionālo atbalstu. Patlaban notiek pastāvīgā korpusa veidošana, lai līdz 2027. gadam sasniegtu nepieciešamo 10 000 dalībnieku skaitu. Šis skaits sākotnēji bija balstīts uz operacionālajām vajadzībām, kas tika novērtētas laikā, kad tika ierosināts izveidot pastāvīgo korpusu, kā arī uz norisēm pie ES ārējām robežām. Kopumā tas ir proporcionāls valstu spējām.

ERKA regula visas ERKA interesēs paredz atbalstu dalībvalstīm pastāvīgā korpusa izveidē¹⁵. Lai gan šim procesam ir vajadzīgi ievērojami Aģentūras un dalībvalstu centieni, pārskatīšanā gūtie rezultāti, ņemot vērā arī pašreizējo situāciju pie ES ārējām robežām, šajā posmā neprasa veikt pielāgojumus.

Tomēr pašreizējais pastāvīgā korpusa sastāvs ir jāpilnveido, lai nodrošinātu tā labāku atbilstību operacionālajām vajadzībām. Dažkārt trūkst konkrētu speciālistu un konkrētas specializācijas. Dalībvalstis gaida papildu atbalstu no 1. kategorijas darbiniekiem konkrētās specializētās jomās, tomēr Aģentūras štata darbinieki vēl nevar nodrošināt šādas specializētas zināšanas visās jomās, kurās tās ir vajadzīgas, un dalībvalstīs nav pietiekami daudz speciālistu. Gaidāms, ka pastāvīgā korpusa apmācība, kas vērsta uz vispieprasītākajām specializācijām, situāciju laika gaitā uzlabos.

Turklāt, galvenokārt pieņemot jaunus vai grozītus īstenošanas noteikumus saskaņā ar attiecīgām Civildienesta noteikumu daļām, ir jānovērš daži ierobežojumi, kas izriet no ES Civildienesta noteikumiem¹⁶ un ietekmē pastāvīgā korpusa 1. kategorijas izvietojuma lietderīgumu, piemēram, ar darba apstākļiem, tiesībām uz pabalstiem, dienesta pakāpēm un pārklassificēšanas vai izvietojuma noteikumiem saistīti ierobežojumi. Būtiski ir arī novērst daudzveidības trūkumu, jo īpaši jālīdzsvaro pastāvīgā korpusa 1. kategorijas darbinieku sastāvs valstspiederības ziņā. Aģentūras jaunajai cilvēkresursu stratēģijai¹⁷ vajadzētu būt tādai, lai *Frontex* varētu uzlabot pašreizējo situāciju, tostarp dzimtes ziņā.

Pēc sākotnējās kavēšanās, kas bija saistīta ar pastāvīgā korpusa štata darbinieku pieņemšanu darbā, patlaban īstenošana norit pilnā sparā. Nākotnē ir ļoti svarīgi nodrošināt atbilstošus darbā pieņemšanas resursus un ieviest atbilstošus procesus. Turklāt ir būtiski izvietot pastāvīgo korpusu operacionālo uzdevumu veikšanai pie ārējām robežām, trešās valstīs un atgriešanas operācijās. Aģentūras galvenajā mītnē Varšavā vajadzētu būt tikai ļoti ierobežotam skaitam pastāvīgā korpusa darbinieku, kam uzticēta atbalsta funkciju veikšana.

Aģentūra ir panākusi ievērojamu progresu saistībā ar pastāvīgā korpusa 1. kategorijas darbinieku pieņemšanu darbā, palielinot izvietojamo pastāvīgā korpusa 1. kategorijas darbinieku skaitu no 678¹⁸ 2022. gada beigās līdz 970 2023. gada septembrī¹⁹.

¹⁵ Piemēram, ERKA regulas 61. pants.

¹⁶ Regula Nr. 31 (EEK), Nr. 11 (EAEK), ar kuru nosaka Eiropas Ekonomikas kopienas un Eiropas Atomenerģijas kopienas Civildienesta noteikumus un pārējo darbinieku nodarbināšanas kārtību (OV P 045, 14.6.1962., 1385. lpp.).

¹⁷ *Management Board Decision 44/2023 of 22 November 2023 adopting the Frontex Human Resources Strategy 2024-2027.*

¹⁸ Ceturkšņa ziņojums par Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūras spējām, 2022. gada 4. ceturksnis.

Tādējādi Aģentūrā ir gandrīz vajadzīgais 2023. gadā izvietojamo darbinieku skaits²⁰. Aģentūra ziņo arī, ka ir norīkoti 450 pastāvīgā korpusa 2. kategorijas darbinieki un izvirzīti 3899 pastāvīgā korpusa 3. kategorijas darbinieki. Ir sasniegts 2023. gada mērķis — 1500 izvirzīto pastāvīgā korpusa 4. kategorijas darbinieku²¹.

Ātrās reaģēšanas rezerve (4. kategorija) tika izveidota, lai apmierinātu neparedzētas vajadzības, pirms pastāvīgais korpusa sasniedz kritisko masu. Līdz šim nav bijusi vajadzība šo rezervi izmantot. Līdz 2025. gadam citas pastāvīgā korpusa kategorijas, kā štata darbinieki, ilgtermiņa norīkojuma darbinieki un īstermiņa izvietojamas darbinieki no dalībvalstīm, sasniegs līmeni, kas ļaus pārdalīt resursus, ja radīsies neparedzētas un nesamērīgas vajadzības. Plānotā ātrās reaģēšanas rezerves pakāpeniska likvidēšana joprojām notiek saskaņā ar plānu.

Tiek uzskatīts, ka valstu iemaksu apjoms atbilst valstu spējām. Dalībvalstu individuālās iemaksas svārstās 0,14 %–1,5 % apmērā no valsts spējām. Pašreizējais sadales mehānisms ir izrādījies efektīvs. Ievērojams ES finansējums ir atvēlēts, lai atbalstītu dalībvalstis spēju veidošanā gan darbinieku, gan tehnisko līdzekļu ziņā. Tomēr, lai attīstītu ERKA, arī dalībvalstīm ir jāpieliek ievērojamas pūles, un dažām no tām ir pašām savu spēju veidošanas problēmas. Iemaksas, kas regulā noteiktas pastāvīgajam korpusam, kopumā šķiet pietiekamas, lai sasniegtu ERKA regulas mērķus, jo Aģentūra ir spējusi izpildīt gandrīz visu dalībvalstu steidzamos palīdzības pieprasījumus.

Pastāvīgā korpusa profesionalitāte un apmācība

Aģentūra ir sākusi pastāvīgā korpusa darbinieku apmācības pasākumus, lai nodrošinātu to atbilstību augstiem profesionālajiem standartiem un lietderīgu izvietojumu. Tas ietver viņu informētību par attiecīgiem pamattiesību pienākumiem un standartiem, kā arī starptautiskajām cilvēktiesībām un humanitārajām tiesībām un to izpildi un ievērošanu. Tomēr pārskats liecina, ka ir jāpilnveido vairāki pastāvīgā korpusa apmācības koncepcijas aspekti, lai nodrošinātu, ka štata darbinieku (1. kategorijas) apmācību apjoms, saturs un kvalitāte ļauj viņiem sniegt lietderīgu atbalstu dalībvalstīm specializētās jomās. Tas ietver arī mācību programmu atjaunināšanu ar nolūku nodrošināt pietiekamu praktisko apmācību, kas sagatavotu

¹⁹ ERKA regulas I pielikumā ir noteikts, ka kopējais mērķis attiecībā uz 1. kategorijas štata darbiniekiem 2022. un 2023. gadam ir attiecīgi 1000 un 1500 darbinieku. Tomēr šis skaits ietver štata darbiniekus, kas kā vienības dalībnieki izvietoti operacionālo darbību norises vietās, darbiniekus, kas atbild par Eiropas ceļošanas informācijas un atļauju sistēmas (ETIAS) darbību, un "līdz 4 % atbalsta darbinieku" saskaņā ar ERKA regulas 54. panta 7. un 8. punktu.

²⁰ *Management Board Decision 20/2022 of 16 March 2022 adopting the European Border and Coast Guard standing corps annual planning for 2023 and indicative multiannual planning of profiles.*

²¹ Dati no Aģentūras ziņojuma par spējām, kas sagatavots valdes informēšanai, 5.9.2023.

štata darbiniekus darbam pie robežām. Aģentūrai ir jānodrošina pietiekami apmācības resursi.

Ņemot vērā Eiropas integrētās robežu pārvaldības īstenošanu, apmācības sistēma ir jāatjaunina ERKA spēju ceļveža izstrādes un īstenošanas satvarā — šis ceļvedis regulā ir nozīmīgs instruments, kas palīdz nodrošināt ERKA spēju plānošanu integrētā veidā. Aģentūra, piedaloties dalībvalstīm, izstrādā spēju ceļvedi, lai tuvinātu valsts spēju attīstīšanas plānus un Aģentūras resursu daudzgadu plānošanu ar nolūku optimizēt visas ERKA ilgtermiņa investīcijas. Ceļvedim būtu jāsniedz norādījumi dalībvalstīm par darbinieku un līdzekļu pilnveidošanu, kas ietver savu darbinieku, tostarp pastāvīgā korpusa, darbā pieņemšanas un apmācības ciešu koordināciju.

Papildus problēmām, kas konstatētas saistībā ar apmācību, štata darbinieki saskaras arī ar citām grūtībām, kas neļauj viņiem pilnībā izmantot savas prasmes. Arī šie jautājumi ir jārisina, lai nodrošinātu, ka pastāvīgā korpusa darbs ir profesionāls un lietderīgs. Darbinieku spēju neatkarīgi strādāt ierobežo, piemēram, procedūras, kas izmantojamas, lai piekļūtu valsts datubāzēm, ar valodu saistītas problēmas un atkarība no uzņēmējas dalībvalsts vairākos administratīvos un procesuālos jautājumos. Lai šīs problēmas atrisinātu, nepietiks ar ātriem un vienkāršiem risinājumiem, bet ir vajadzīga cieša un pastāvīga Aģentūras un dalībvalstu sadarbība.

Turklāt, īstenojot regulu, ir radušās vairākas praktiskas problēmas, kas Aģentūrai jārisina, lai nodrošinātu, ka pastāvīgais korpus var sniegt pilnīgu atbalstu dalībvalstīm, vienlaikus sasniedzot visaugstāko iespējamo profesionalitātes līmeni. Tas ietver nepieciešamību uzlabot plānošanu, vadību, organizāciju (tostarp izvietojumu un pārizvietojumu), administratīvos pasākumus, cilvēkresursu pārvaldību, nodarbinātības noteikumus, iekšējo saziņu, loģistiku, standarta operacionālās procedūras un koordināciju ar uzņēmēju dalībvalsti un atbalstu tai.

4. Secinājumi

Lai gan ir bijusi zināma kavēšanās un daži trūkumi, Eiropas Robežu un krasta apsardze, kā tā iecerēta ERKA regulā, pašreizējā īstenošanas posmā darbojas labi. ERKA lielākoties ir sasniegusi savus mērķus tā, kā bija paredzēts, taču dažas svarīgas darbības vēl nav pilnībā īstenotas. Ieinteresētās personas ir vienprātīgas, ka ERKA regulas mērķus nevarētu pietiekami labi sasniegt, ja dalībvalstis rīkotos atsevišķi. Tāpēc ERKA regula joprojām ir būtisks instruments, kas palīdz risināt pašreizējās un turpmākās situācijas pie ES ārējām robežām. Neatbilstīgā migrācija joprojām ir liela problēma, un tuvākajā laikā ir nepieciešama visu dalībvalstu kopīga un koordinēta reakcija.

Regula veicina visu Eiropas integrētās robežu pārvaldības komponentu faktisku izstrādi un īstenošanu. Regulas īstenošana gan vēl turpinās, taču tās rezultātā jau ir izveidots un izvietots pirmais vienotais ES dienests — ERKA pastāvīgais korpus.

ERKA regulā noteiktais pastāvīgais korpus ir derīga un nepieciešama Eiropas integrētās robežu pārvaldības īstenošanas sastāvdaļa. Ir pierādīts, ka tas palīdz nodrošināt faktisku robežu pārvaldību pie ES ārējām robežām un drošu Šengenas zonu. Pastāvīgā korpusa lielums un sastāvs, kā arī ikgadējās iemaksas, kas dalībvalstīm jāveic, kā noteikts ERKA regulas pielikumos, joprojām ir pamatotas un samērīgas.

Tomēr pastāvīgā korpusa īstenošana joprojām turpinās, un tās gaitā ir radušās vairākas problēmas. Saistībā ar to ir svarīgi arī turpmāk uzraudzīt operacionālo vajadzību izmaiņas, lai pastāvīgais korpus nezaudētu spēju reaģēt uz pastāvīgi mainīgo situāciju pie ES ārējām robežām. Turklāt ir ļoti svarīgi, lai Aģentūra un dalībvalstis īstenotu Eiropas integrētās robežu pārvaldības daudzgadu stratēģiskās politikas ciklu un ar to saistīto integrētās operāciju un ārkārtas rīcības plānošanas procesu. Pastāvīgais korpus arī palīdzēs uzlabot reaģēšanas spējas pie ārējām robežām, lai atklātu, novērstu un apkarotu nelegālo imigrāciju un pārrobežu noziedzību. Tas palīdz glābt migrantu dzīvību un nodrošināt viņu aizsardzību, izmantojot efektīvu un elastīgu pastāvīgā korpusa izvietojumu un pārizvietojumu, pamatojoties uz pašreizējām operacionālajām vajadzībām.

Komisija uzskata, ka regulas izvērtējums un pārskats par pastāvīgo korpusu apstiprina, ka kopumā nav tūlītējas vajadzības veikt izmaiņas ERKA regulā vai tās pielikumos. Pārskatītās pilnvaras, kas aģentūrai piešķirtas ar 2019. gadā pieņemto ERKA regulu, joprojām tiek īstenotas, un Komisija uzskata, ka patlaban lielāko daļu izvērtējumā un pārskatā konstatēto nepilnību vēl var novērst atlikušajā īstenošanas periodā.

Lai racionalizētu pasākumus, kas nepieciešami konstatēto nepilnību labošanai, atbalstītu ERKA regulas īstenošanu un līdz 2027. gadam nodrošinātu, ka regula pilnībā darbojas, **Komisija ierosina rīcības plānu**, kas jāīsteno Aģentūrai, tās valdei, dalībvalstīm un Komisijai.

Saistībā ar dažātajām problēmām, kas konstatētas izvērtētajās jomās, par īpaši svarīgām tiek uzskatītas turpmāk uzskaitītās darbības.

Aģentūras jaunās organizatoriskās struktūras pilnīga īstenošana, jo īpaši attiecībā uz pastāvīgo korpusu, tiek uzskatīta par svarīgu soli, lai varētu izpildīt Aģentūras pamatpilnvaras, t. i., pārraudzīt faktisko robežkontroles darbību pie ārējām robežām un sniegt palīdzību dalībvalstīm ārējo robežu pārvaldības operacionālo aspektu īstenošanā. Tiek uzskatīts, ka, lai uzlabotu pastāvīgā korpusa operacionālo lietderību,

ir izšķirīgi svarīgi īstenot jaunu komandķēdes struktūru, kas paredz skaidru hierarhiju un sakaru kanālus.

Turklāt ir ļoti svarīgi nodrošināt ilgtermiņa stratēģisku redzējumu, plānošanu un prognozējamību attiecībā uz galvenajām investīcijām Aģentūras un dalībvalstu **spējās**. Lai to panāktu, nepārprotami ir jāizstrādā un regulāri jāatjaunina spēju ceļvedis un valstu spēju attīstības plāni. Ir arī dzan jāpilnveido un jāīsteno ERKA integrētais plānošanas process. Tas ir ļoti svarīgi, lai nodrošinātu ātru un elastīgu izvietojšanu, pamatojoties uz operacionālajām vajadzībām.

Atgriešanas pasākumi kļūst par aizvien nozīmīgāku Aģentūras jauno pilnvaru daļu. Tāpēc ir ļoti svarīgi, lai valde nodrošinātu ar atgriešanu saistīto jautājumu pienācīgu stratēģisku vadību, paredzot iespēju apsvērt arī diskusijas augsta līmeņa apaļā galda sanāksmēs. Lai Aģentūra spētu sniegt reālu operacionālo atbalstu dalībvalstīm, tostarp atgriešanas jomā, pilnīgi ievērojot pamattiesības, ir svarīgi uzlabot koordināciju un saziņu starp Komisiju, jo īpaši atgriešanas koordinatoru, un Aģentūru un starp Aģentūru un atbildīgajām valsts iestādēm.

Joprojām tiek izvirzīts mērķis līdz 2027. gadam **palielināt pastāvīgā korpusa** pilnīgi darbotiespējīgu darbinieku skaitu līdz plānotajiem 10 000 darbinieku. Īpaši svarīgas ir darbības, kas nodrošina apmierinošu, operacionālajām vajadzībām atbilstošu apmācību, jo īpaši pastāvīgā korpusa 1. kategorijas darbiniekiem, un efektīvus darbā pieņemšanas procesus. Turklāt ir arī jāturpina apsvērt, kā atrisināt konkrētas problēmas, kas izriet no ES Civildienesta noteikumiem vai to īstenošanas noteikumiem attiecībā uz pastāvīgā korpusa 1. kategorijas darbiniekiem, lai vienotie Aģentūras štata darbinieki spētu pilnībā darboties.

Visbeidzot, **situācijas apzināšanās** jomā tiks apsvērti pasākumi, kas nodrošina precīzu, pilnīgu un atjauninātu situācijas attēlu un riska analīzi. To var panākt, piemēram, labāk iekļaujot neaizsargātības novērtējuma datus riska analīzes produktos un turpinot *EUROSUR* pilnveidošanu. Tiks turpināta šādu pasākumu apsvēršana, lai šie analītiskie produkti labāk atbalstītu operacionālo lēmumu pieņemšanu.

Komisija cieši sekos šim ziņojumam pievienotā rīcības plāna īstenošanai un var ierosināt jebkādas pielāgojumus, tostarp leģislatīvus pielāgojumus, kas varētu būt vajadzīgi nākotnē.